

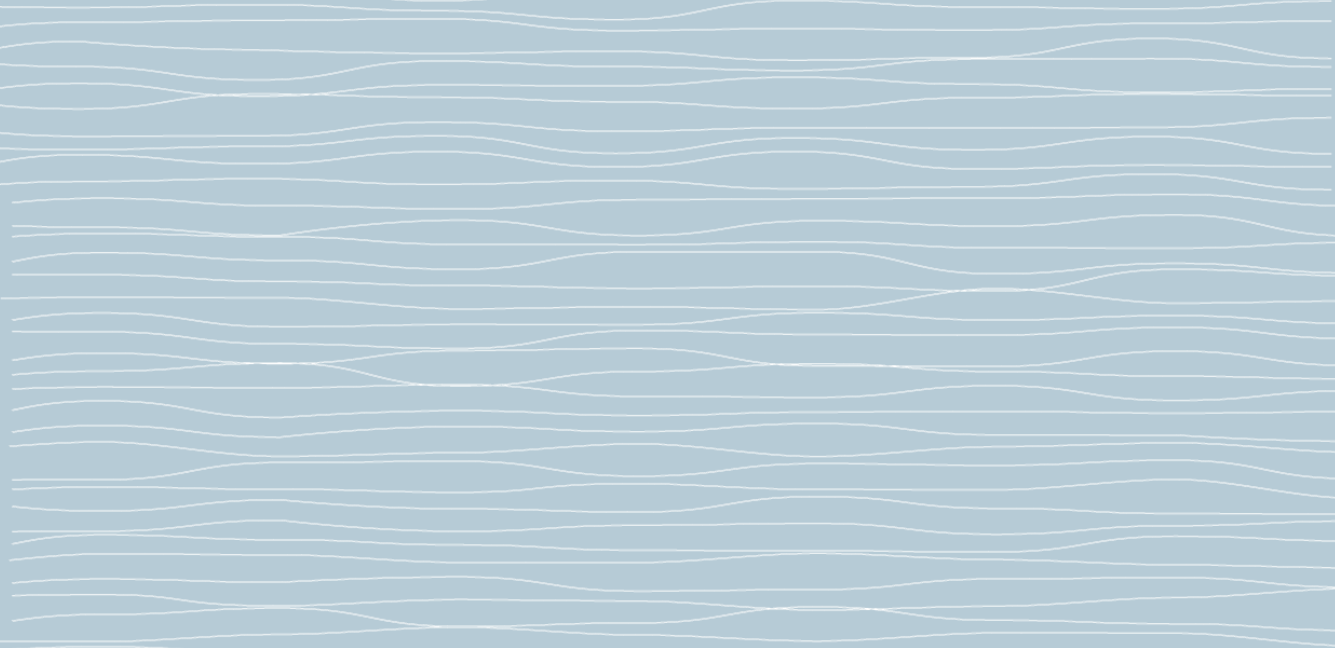
IUI UNDER SENARE HÄLFTEN AV 1950-TALET

LARS LIDÉN

SÄRTRYCK ur Magnus Henrekson, red. (2009), *IFN/IUI 1939–2009*.

Sju decennier av forskning om ett näringsliv i utveckling.

Stockholm: Ekerlids.

KAPITEL 20

IUI UNDER SENARE HÄLFTEN AV 1950-TALET

LARS LIDÉN

Yrkeslivet är för de flesta av oss kantat av vägska! Ofta är det tillfälligheter som avgör riktningen, och efteråt vet vi sällan vilket av alternativen som hade varit bäst. Man känner ju bara till hur det gick längs den väg man faktiskt valde.

För mig kom valet att stå mellan IUI och ett utlandsarbete. En av lärarna vid Handelshögskolan hade för min räkning tagit kontakt med en professorskollega i USA. Det lät intressant, men besked dröjde.

Samtidigt hade jag via Erik Dahmén, också han en av lärarna på Handelskommit i kontakt med IUI.

Efter några turer hit och dit blev det IUI. Men tillfälligheterna spökade in i det sista. Samma dag i januari 1957 som jag hade varit hos Jan Wallander och samtidigt fått praktiska uppgifter av Lars Nabseth, låg det grönt ljus från USA i brevlådan, när jag kom hem på kvällen.

Jag ångrade aldrig mitt val. En bättre ouvertyr än IUI till det fortsatta förvärvslivet kunde jag knappast ha fått. Men visst kan det nu efteråt ge upphov till en eller annan reflektion. Om jag som nyutexaminerad 26-åring hade fått arbete i USA, är det väl inte osannolikt att jag hade blivit kvar där.

Blotta namnet Industriens Utredningsinstitut var imponerande och ingav respekt. Själv saknade jag erfarenhet av utredningsarbete och forskningsmiljöer. Jag hade heller inte någon egen erfarenhet av den industri vi förväntades tjäna. Men jag märkte snart att det hade egentligen ingen annan heller bland mina kolleger. Jag hade före Handelshögskolan arbetat något år vid företag inom tung industri i Tyskland och England. Det var dock på nivåer som inte gav någon yrkeserfarenhet värd namnet. Däremot hade jag klarare än förut lärt mig inse vilken skyddad värld jag hade vuxit upp i, särskilt jämfört med jämnåriga arbetskamrater i det tyska företaget. Industristaden Stuttgart, där jag hade börjat hösten 1951, uppgavs med tysk grundlighet ha varit uttraderad till 56 procent! Nu reste sig de många sönderbombade fabriker igen och banade väg för vad som snart skulle

benämnas Västtysklands *Wirtschaftswunder*. Jag kan för min inre syn fortfarande se hur det lyste bland ruinhögarna då jag kalla vintermorgnar åkte spårvagn till jobbet.

TVÅ ARBETSPLATSER

IUI fanns, när jag började, på två ställen i Stockholm. ”Huvudkontoret” låg vid Malm Morgsgatan 8, i en numera riven fastighet. Där satt institutets vd, Jan Wallander. Där satt en erfaren forskare som Ragnar Bentzel, han som ledde undersökningen av den privata konsumtionen i Sverige. Där satt bland flera andra vännen Göran Albinsson Bruhner, som då sysslade med svensk populärpress. Där fanns också Lars Nabseth. Han var institutets sekreterare. Och som sådan hjälpte han Jan att hålla i det mångskiftande utredningsarbetet – när han inte skrev på sin egen avhandling om löneökningars verkningar inom industrin.

På Malm Morgsgatan fanns dessutom institutets kamrer, Ruth Wiklund Ellerstad. Hon var en klippa som inte bara höll i pengarna och vakade över institutets duktiga biträdespersonal. Hon höll också ett vaksamt öga på forskarna.

Själv fick jag de första åren arbetsrum i ”filialen” vid Sveavägen 45. Där fanns ett knappt tiotal forskare med varierande bakgrund, arbetande på mycket olika projekt. Jag lärde mig snabbt förstå att namnet Industriens Utredningsinstitut var alltför snävt med tanke på den breda palett av utredningar som pågick vid institutet. Bland mina rumsgrannar forskade Erik Höök om den offentliga sektorn, Odd Gulbrandsen om jordbruksekonomi, John Ekström om dryckeskonsumention och så vidare. Själv kom jag till stor del att syssla med distributionsfrågor – prisdifferentiering inom handeln, effekterna av nya distributionsformer (Lidén och Holmberg 1960). Det ledde för min del snart till en spännande kontaktyta gentemot uppslagsrika entreprenörer, både inom den akademiska världen och den mer handfast praktiska. En av kontaktpersonerna blev den dynamiske Göteborgsprofessorn Ulf af Trolle. Jag ville höra hans uppfattning om konsekvenserna av det 1953 avskaffade bruttoprissystemet inom handeln, dvs. den ordning där detaljhandels pris för en vara hade dikterats av tidigare led, fabrikant eller grossist. Bland praktikens män fanns t.ex. Folke Millqvist och hans Hemköp, en nagel i ögat på den traditionella detaljhandeln, företrädd av Köpmannaförbundets stridbare vd, Karl Erik Gillberg. Vidare Ingvar Kamprad och hans IKEA, då ännu bara en lovande planta. Fick bl.a. tillfälle göra ett besök vid hans första möbelvaruhus i Älmhult. Hur imponerad jag än var, kunde jag inte för ett ögonblick föreställa mig vilken internationell jättesuccé den affärsidén skulle bli.

Den industriella erfarenheten inom IUI fanns huvudsakligen hos institutets styrelse. Där satt ett antal riktigt tunga industriledare med ordföranden Marcus

Wallenberg i spetsen. När jag första gången fick tillfälle att presentera en undersökning för styrelsen – den gällde skiftarbete inom verkstadsindustrin (Lidén och Wallander 1959) – kändes det uppmuntrande att mötas av livlig diskussion och självupplevda synpunkter. Om dessa upptagna personer sedan tog sig tid att verkligen läsa den färdiga boken är en annan fråga.

EXEMPLET GRÄNGES

För att bredda medarbetarnas industriella erfarenhet bjöd Jan Wallander ibland in företrädare för näringslivet. De kom då till oss för att berätta om, och kanske testa (?), sina marknader och nysatsningar. Det var fascinerande.

Minns särskilt när Jonas Nordenson (IUI-chef åren 1951–53) återkom till sin gamla arbetsplats och berättade vad Gränges, hans dåvarande arbetsgivare, skulle ”göra av miljarden”. Numera verkar alla räkna i miljarder, men vid mitten av 1950-talet var det kolossalt mycket pengar; Gränges kunde ha köpt en icke föraktlig del av börslistan om man hade nöjt sig med den sortens placeringar. Nu hade man i stället ambitionen att åstadkomma en stor industriell nysatsning.

Exemplet Gränges kom att göra så starkt intryck på mig att jag vill utveckla det lite närmare. Bakgrunden, nästan glömd i dag, var att staten 1955 hade begagnat sig av sin avtalsenliga rätt att inlösa Grängesbergsbolagets stamaktier i gruvjätten LKAB. De partsförhandlingar som följde fastställde inlösenbeloppet till 925 miljoner kronor. Jonas Nordenson berättade nu för oss hur de väldiga framtidssatsningarna hade vuxit fram.

Kommer ihåg hur imponerad jag – och säkerligen många med mig – var av Nordensons eleganta föredragning. Ledningen för Gränges föreföll ha utrett och nagelfarit varje tänkbart alternativ innan bolagets styrelse fattade beslut om investeringarna. Ingenting verkade ha lämnats åt slumpen. Gränges hade också rekryterat all expertis som gick att köpa för pengar.

Det här blev en lärdom för livet. Under de närmast följande åren kunde man i tidningarna följa hur besluten materialiserades. Gränges, på den tiden landets största och rikaste företag, förekom ju ständigt i spalterna. Läste t.ex. om den pampiga invigningen av Oxelösunds Järnverk 1961 – kunglig närvaro, specialkomponerat orkesterstycke av Karl-Birger Blomdahl etc., etc. Ändå, trots all tankemöda och trots den respekt som Erland Waldenström och hans medarbetare inom ledningen åtnjöt, blev allting fel i slutänden. Och 20 år senare – långt efter att jag lämnat IUI, gick det stora Gränges i kvav. Vägen utför blev brant och dramatisk. De genomarbetade planer man hade baserat sina investeringar på höll inte alls.

Hur kunde det gå så snett? Motfrågan lyder: Vem hade t.ex. vid mitten av

1950-talet kunnat förutsäga att den stolta svenska varvsindustrin, en given avnämare för Gränges grovplåt, skulle slås ut helt under 1970-talet? Det kunde i varje fall inte IUI förutse. Så sent som 1970, alltså femton år närmare katastrofen, lade institutet fram en egen studie (*Varvsindustrins problem*) där man fortfarande bedömde framtidsutsikterna som goda!

För min del ledde det här efter hand till en misstro mot allt vad långsiktspnering hette. Jag hade själv försökt utarbeta sådana planer i det företag där jag kom att arbeta. Men med Gränges för ögonen blev tveksamheten allt starkare. Varje plan måste ju på något sätt utgå från utvecklingen i det nära förgångna. Och om det inte fanns uppenbara skäl till pessimism plussade man sedan gärna på med den tillväxt som ekonomin i dess helhet föreföll indikera. Och hade man en gång arbetat fram en plan med alla dess siffror och fått den godkänd, blev det planens inre logik som styrde utvecklingen, inte förändringarna i verkligheten. Denna blockering måste ha gjort sig särskilt gällande i en supertung industri som den Gränges representerade. Där var produktionsfaktorerna – malmbrytning, stålverk, järnvägs- och sjötransporter av malm, järn och stål – låsta för decennier framåt.

Misslyckanden ger ofta nyttigare erfarenhet än de lysande framgångsexemplen. Det är tvivlet, inte tron, som genererar ny kunskap.

NÅGRA AV KOLLEGERNA VID EFTERMIDDAGSKAFFET

Varje större projekt inom IUI brukade ha en referensgrupp, som fortlöpande stötade arbetet med råd och synpunkter. Vi kunde ibland också dra nytta av större internatdiskussioner, som Jan Wallander initierade.

Men frågan är om inte de viktigaste lärdomarna strömmade emot oss dagligen inifrån huset, t.ex. under eftermiddagarnas kaffepauser. På Sveavägen kännetecknades de här rasterna inte av passivt kaffedrickande. De präglades i stället av intensiva diskussioner kring aktuella händelser. För det mesta gällde de naturligtvis något av de utredningsuppdrag, som pågick vid institutet. Nykomlingen satt väl till en början mest och lyssnade, fascinerad av de kunniga, engagerade och ofta mycket artikulerade kollegerna. Men snart märkte han (det var alltid en "han") hur matnyttiga de här diskussionerna var. Visst trampades det ibland på ömma tår, men det gick ju över. IUI var en kreativ miljö.

De kolleger jag minns var inbördes mycket olika. Erik Höök hörde inte till de högljudda, men hans ord vägde ändå tungt. Han var dalkarl från början och fungerade som "platschef" för oss på Sveavägen, ständigt beredd att lyssna och dela med sig av sina erfarenheter. Självt brottades han med sin väldiga avhandling *Den offentliga sektorns expansion*. Tvärtemot vad somliga kanske trodde – och

de politiskt vinklade debattörerna nog hade hoppats – blev den knappast någon stridsskrift. Erik Höök visade i stället, lugnt och sakligt, hur han såg på sambanden. En betydande del av den offentliga sektorns tillväxt, hävdade han, berodde på att staten, landstingen och kommunerna tillhandahöll den sorts tjänster – t.ex. sjukvård och utbildning – som mötte ökad efterfrågan när inkomsterna steg. Själv gick han efter disputationen över till Finansdepartementet som planeringschef. Vid mitten av 1970-talet skulle han sedan med professors namn bli vd för Jernkontoret.

Odd Gulbrandsen, som namnet antyder av norskt ursprung, hade sedan 1952 forskat vid IUI om jordbruksekonomi och jordbrukspolitik. När han disputerade 1957, färdades ”hela Sveavägen” till Uppsala och Ultuna för att lyssna. I mitten av 1960-talet publicerade Odd sedan tillsammans med Assar Lindbeck en uppmärksammas småskrift, *Jordbrukspolitikens mål och medel*.

Odds fortsatta karriär blev mycket omväxlande. Akademiska befattningar vid Lantbrukshögskolan varvades med livet som praktiskt utövande bonde och med uppdrag för internationella organisationer.

En period drev alltså han och hans familj ett eget jordbruk. Odd hade räknat ut att det skulle bli mycket billigare att hyra maskinparken av grannarna än att själv köpa traktor, plogar, skördetröska och annan dyrbar utrustning, som ju ändå bara kom till användning ett begränsat antal dagar varje år. Det här lät bestickande, men visade sig lättare sagt än gjort. Den urgamla principen att varje bonde skulle ha sina egna arbetsverktyg, gick fortfarande inte att rubba. Alla föreföll behöva plöja, harva, så och skörda samtidigt.

Gulbrandsens återgick till det urbana livet. Odd blev först biträdande professor vid Ultuna. 1969 tillträdde han en befattning vid det nyskapade FN-organet UNCTAD i Genève. Så återvände han under fem år till Ultuna som professor i marknadslära för att 1977 än en gång bege sig söderut, nu till en chefsbefattning vid UNCTAD. Han kom dessutom att verka som konsult vid FAO och andra världsomspännande organisationer.

John Ekström diskuterade med sydeuropeisk espri. Så var han också gift med en fransk generalsdotter! Hans undersökning av *Den textila konsumtionen* sade mig kanske inte så mycket. Den andra studien, som han slutförde tillsammans med Åke Sundström, var emellertid spännande. Den publicerades 1962 under namnet *Dryckeskonsumtionen i Sverige*.

Arbetet med rapporten påbörjades ett par år efter det att motboken hade avskaffats 1955. Samhällsdebatten om de här frågorna hade varit livlig. Vad skulle hända? Skulle svensken suppa ihjäl sig, som vissa tycktes befara.

Jag hade några år tidigare av ren tillfällighet kommit i kontakt med doktor Ivan Bratt, han som på 1910-talet hade gett sitt namn åt det s.k. Brattssystemet

och som smått felaktigt också kommit att kallas motbokens fader. Den en gång så lysande debattören var nu en sjuk gammal man som endast förmådde viska. Men engagemanget från förr fanns kvar och han var orolig för vad som skulle hända när motboken avskaffades utan att, som han sade, något sattes i dess ställe.

Åke Sundströms och John Ekströms utredning täckte så mycket mer än enbart spritdrycker, starköl och vin, men den statistik som lades fram inom motbokens gamla område, bekräftade i stort sett Ivan Bratts farhågor. Måttlighetsdrickarna ändrade, efter en inledande konsumtionsökning, inte sina vanor. Det blev missbrukarna och ungdomen som bestående drack så mycket mer än förut.

Bengt Rundblad var en annan av de debattglada kollegerna på Sveavägen, en ständigt lika stabil och vänlig person. Han forskade om arbetskraftens rörlighet, ett ämnesområde som SAF och LO ofta hade skilda uppfattningar om. Här sattes därigenom institutets integritet på prov.

Det hände inte så sällan att forskare lade fram rön och förslag som stred mot enskilda företags eller branschers intressen. Då kunde det komma påstötningar, antingen direkt från de berörda företagen eller, mer sällan, via någon av huvudmännen (SAF och Industriförbundet) eller deras branschföreningar. Glädjande nog stod IUI:s styrelse emot sådana försök till censur. Inte minst ordföranden var angelägen om att understryka IUI:s anseende som fristående forskningsinstitut, där varje forskare hade frihet att motivera och lägga fram sina resultat.

Senare i livet kom jag själv att sitta i diverse statliga utredningar med politiskt rekryterad ordförande, med direktiv som hade utarbetats i något departement och med strikt partsrekryterade medlemmar. Tänkte då ofta med saknad på hur obyråkratiskt och ”högt i tak” det hade varit vid IUI. Jag insåg, kanske starkare än tidigare, värdet av att vi inom svenskt näringsliv hade/har ett privat och oberoende forskningsinstitut.

Åter till Bengt Rundblad: 1964 lade han fram sin stora undersökning och lämnade därefter IUI för att i Göteborg tillträda en professur i sociologi.

ÖVRIG DEBATT – SOM IBLAND KUNDE SNEDTÄNDA

Bland mer allmängiltiga debattämnen som engagerade starkt de här åren minns jag särskilt frågan om obligatorisk tjänstepension. För dagens människor är det antagligen svårt att förstå de lidelser den utlöste – och de partipolitiska konsekvenser den fick. En folkomröstning i oktober 1957 och två allmänna val 1958 dominerades helt av pensionsfrågan. Därtill den dramatiska slutvoteringen i maj 1959, när folkpartisten Königson vägrade följa sitt parti och därigenom möjliggjorde för (s)-regeringen att med en enda rösts övervikt få igenom sin proposition.

Allt detta diskuterades fortlöpande runt kaffebordet. Och i centrum för våra åsikter stod inte alltid de stridande partiledarna utan Dagens Nyheters karismatiske huvudredaktör, Herbert Tingsten. Med stöd av sin lärdom, polemiska slagkraft och stilistiska briljans blev han en av 1900-talets främsta publicister i Sverige. Han var avskydd av många, beundrad av minst lika många, ointressant för ingen.

Hur som helst ledde motsättningarna i pensionsfrågan till att den tongivande liberala tidningen, Dagens Nyheter, på ett uppseendeväckande sätt fronderade mot Bertil Ohlins folkparti. Det senare förlorade stort i båda valen 1958 och Sveriges partipolitiska karta måste ritas om.

Våra diskussioner i den här frågan vitaliserades dessutom av en politisk ”insider”, Sven H. Åsbrink, som vid denna tid var ordförande i Folkpartiets ungdomsförbund. Åsbrink, själv en slagkraftig debattör, hade sitt arbetsrum hos oss på Sveavägen 45, även om han var anställd vid en systerorganisation, Industriens Produktionsråd (med samma huvudmän som IUI).

Någon gång tyckte jag kanske att mina debattglada kolleger kom in på sidospår. Vid ett sådant tillfälle gällde det spörsmål som inte hade det minsta med våra forskningsämnen att göra, nämligen det positiva sambandet mellan rökning och lungcancer. De här rönen hade kommit från USA och blev mycket uppmärksammade, också i svenska medier.

Många, ja de flesta av IUI-arna var själva storrökare. De var dessutom drivna statistiker och gjorde nu allt för att motbevisa cancerrapporterna. Debattörerna övertygade ivrigt sig själva och varandra om att de amerikanska slutsatserna inte var ”signifikanta”. Diskussionen blev, trots det allvarliga temat, mycket underhållande.

Näväl, den debatten slutade snart. Återigen skulle jag lära mig någonting. I det här fallet rörde det sig om den omedvetna faran med att använda sina akademiska verktyg för att bevisa saker som man *vill* tro på. Eller rättare sagt, att föra sig själv bakom ljuset!

EEC OCH EFTA

Det ämnesområde som kanske mest av alla engagerade oss under andra hälften av 1950-talet och början på 60-talet, och där även IUI kom att spela en roll, var integrationssträvandena i Västeuropa. Wilhelm Paues var mannen som för många av oss nästan blev synonym med de här frågorna. Han kom 1958 till IUI från Textilrådet där han skrivit den översiktliga boken *Europamarknaden och företaget*.

Bakgrunden var att Kol- och stålunionen, som trätt i kraft 1952, hade blivit en framgång. Nu var de sex medlemsländerna mogna att gå vidare. Nästa steg

togs 1957, då de sex länderna undertecknade det s.k. Romfördraget och upprätade Europeiska ekonomiska gemenskapen, EEC.

Vad skulle allt detta betyda för Sverige och svensk industri? Resultaten av samarbetet inom EEC blev snabbt lockande även för andra västeuropeiska stater. Förhandlingar fördes därför om att skapa ett bredare frihandelsområde i anslutning till sexstatsunionen. De här förhandlingarna bröt emellertid samman i december 1958, främst beroende på den förhållningspolitik som hade bedrivits från fransk sida.

Vid överläggningar i Saltsjöbaden i juli 1959 enades de sju ”utestängda” västeuropeiska länderna om att i stället bilda ett yttre frihandelsområde, European Free Trade Association, EFTA. Härvidlag kom Wilhelm Paues att spela en viktig roll, så viktig att somliga kallade honom ”Mr EFTA”.

Han var en färgstark person, uppslagsrik och drivande – men inte särskilt diplomatisk, vilket efter hand skaffade honom fiender inom regeringskansliet. Under året på IUI satt Wilhelm Paues huvudsakligen på Malmtorgsgatan. Han dök emellertid upp på Sveavägen ibland, när han ville diskutera eller när han behövde hjälp med siffersammanställningar. Mig inspirerade han att skriva pro-europeiska debattartiklar om EEC, EFTA och nationalstatens förändrade roll. Det gällde ju för oss ”troende” att försöka påverka den, som vi tyckte, tröga och neutralitetsfixerade svenska opinionen.

1959, medan dragkampen i Europa fortsatte, blev Wilhelm Paues chef för den s.k. Samarbetskommittén för integrationsfrågor. Därifrån övergick han året efter till Industriförbundet.

NYTTIGA ÅR

Ja, det var några av kollegerna jag minns från min tid på IUI. Jag kunde ha nämnt fler: Göran Ahrsjö, Claes Lagerkvist, Bertil Olsson, Åke Ortmark. Alla har jag bevarat i tacksamt minne. Alla har, hoppas jag, förblivit mina vänner.

Det var nyttiga år. Jag lärde mig bl.a. att mer frimodigt än tidigare intervjua uppsatta personer inom näringsliv och förvaltning. Den som var påläst och väl förberedd behövde sällan hamna i underläge, inte ens när ämnet var känsligt.

Tror över huvud taget att jag på IUI lärde mig att vara systematisk, att ifrågasätta, att kritiskt granska empiriskt material.

Av bister erfarenhet lärde jag mig också att det nästan alltid tar längre tid än beräknat att samla ihop allt vetande och utforma ett godtagbart slutbetänkande.

Och sist men inte minst: Ville man sedan bli läst utanför en snäv krets invigda, gällde det att formulera sig koncist och på ett begripligt språk. Det var, och är, bara alltför frestande ibland att gömma sig bakom en yrkesjargong.

Via IUI kom jag vidare att lära känna SNS, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle. Kopplingarna till oss på institutet var många. Jan Wallander hade varit chef för SNS innan han kom till IUI. Göran Albinsson Bruhner skulle några år senare bli chef där. Axel Iveroth, gammal IUI-are, nu i institutets styrelse och min blivande chef, var en av SNS grundare 1948. När jag själv 1964 tog steget över till Esselte, skulle SNS så att säga bli mitt nya IUI, där jag gav ut debattböcker och deltog i den näringspolitiska debatten.

Dessförinnan hade jag 1959 varit i USA för att på IUI:s uppdrag studera amerikanska företaget inom varudistributionen. När jag sedan kom tillbaka därifrån efterträdde jag 1960 Lars Nabseth som institutets sekreterare. Det betydde samtidigt att jag fick lov att bryta upp från Sveavägen och flytta över till Malmstorgsgatan.

OCH DÄREFTER ...?

Vad skulle jag göra härnäst? Om jag stannade på IUI borde jag sikta på att försöka skriva en egen avhandling. Samtidigt hade jag efter hand fått ett par lockande erbjudanden från företagsvärlden. Återigen ett vägskäl alltså. Vilket av alternativen skulle jag välja?

Det blev någonting mittemellan. Axel Iveroth erbjöd mig nämligen att bli hans "avlastande och skrivande" högra hand på Industriförbundet. Där kom jag att på dagarna få se näringslivets verkliga tungviktare i aktion, för att på nätterna agera spökskrivare åt Axel själv, åt Industriförbundets styrelseordförande Marcus Wallenberg och andra estradörer. Ett intressant mellanspel som, med eftervärldens ögon, råkade sammanfalla med Sveriges kulmen som industrination. Kronan var stark – i paritet med D-marken och schweizerfrancen. Varken förr eller senare skulle den s.k. svenska modellen stå så högt i internationell kurs.

Paradoxalt nog – eller kanske inte så paradoxalt ändå? – avlöstes de här framgångsåren av det sena 60-talets vänstervåg, ungdomsrevolten och alla 1970-talets överdrifter, med industridöd och kronförsvagning i släptåg.

REFERENSER

- Bentzel, Ragnar, John Ekström och Lars Nabseth (1970), "Bedömning av den svenska varvsindustrins utvecklingsförutsättningar". Kapitel 8 i John Ekström, *Varvsindustrins problem. Efterfrågan – konkurrens – framtidsutsikter*. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell.
- Ekström, John (1958), *Den textila konsumtionen*. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell.
- Ekström, John och Åke Sundström (1962), *Dryckeskonsumtionen i Sverige*. Stockholm: IUI.

- Gulbrandsen, Odd (1957), *Strukturomvandlingen i jordbruket*. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell.
- Gulbrandsen, Odd och Assar Lindbeck (1966), *Jordbrukspolitikens mål och medel*. Stockholm: Aldus/Bonniers.
- Höök, Erik (1962), *Den offentliga sektorns expansion: En studie av de offentliga civila utgifternas utveckling åren 1913–58*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Lidén, Lars och Bengt A. Holmberg (1960), *Prisdifferentiering inom handeln. En studie av köparprestationer ur leverantörens synpunkt*. Stockholm: IUI.
- Lidén, Lars och Jan Wallander (1959), *Skiftarbete i verkstadsindustrin. En undersökning rörande de ekonomiska förutsättningarna*. Stockholm: IUI.
- Paues, Wilhelm (1957), *Europamarknaden och företaget*. Stockholm: SNS.
- Rundblad, Bengt G. (1964), *Arbetskraftens rörlighet. En studie av en lokal arbetsmarknad*. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell.

FÖRFATTARPRESANTATION

Lars Lidén föddes i Gävle 1930. Han studerade vid Handelshögskolan i Stockholm och tog civilekonomexamen 1956. Forskare vid IUI 1957–61. Anställd vid Sveriges Industriförbund 1961–64. År 1964 anställdes han vid Esselte AB, där han var vice vd 1984–91.

Bland hans externa styrelseuppdrag kan nämnas Gehrman's Musikförlag 1958–2000, SNS 1964–71, Svenska Institutet 1976–80, Riksbankens valutastyrelse 1979–89, AB Sporrang 1980–82, Mälarskog 1982–85, Samhall AVEBE 1989–92, Graphium 1990–96, Skandinavisk Teknikinformation 1992–98.

Lars Lidén har bl.a. skrivit: *Skiftarbete i verkstadsindustrin* (med Jan Wallander, IUI, 1959), *Prisdifferentiering inom handeln* (med Bengt A. Holmberg, IUI, 1960), *Makten över företaget* (SNS, 1966 och 1974), *Ägarmakt på avskrivning?* (SNS, 1979), *Effektivare styrelsearbete* (med andra, SNS, 1990), *God styrelsesed* (med andra, SNS, 1996).

Debatten efter Lidéns maktböcker på SNS var livlig och urartade i ett verbalt "tvåfrontsrig". Dels med den akademiska 68-vänstern, som kallade honom "kapitalistlakej". Dels mot toppar inom näringslivet, för vilka han framstod som en ideologisk socialist.